

Brede Adviesraad Sociaal Domein Altena
Postbus 5
4286 ZG ALMKERK

Datum verzonden
11 december 2025

Uw brief

Ons kenmerk
D2025-10-005879
2025-025001

Betreft
Uitgaande brief

Bijlage(n)
Integraal rapport gemeente
Altena versie 1.2

Team
Team Samenleving

Geachte leden van de BASDA,

Via uw brief van 14 oktober jl. heeft u ons geadviseerd over de Beleidsregels ondersteuning minima gemeente Altena 2026. Wij danken u hartelijk voor uw uitgebrachte advies. In deze brief reageren wij op uw advies.

Leesbaarheid en uitvoerbaarheid van het beleidsdocument

U geeft aan dat het beleidsdocument voor inwoners onvoldoende leesbaar en hanteerbaar is. Door verschillen per regeling in de wijze waarop inkomen, vermogen, draagkracht en terugbetaling worden bepaald, ontstaat complexiteit. Dit staat volgens hen haaks op het streven naar vereenvoudiging bij het verhogen van de inkomensgrens naar 120% van de bijstandsnorm. U adviseert daarom om meer uniformiteit aan te brengen tussen de regelingen en minder uiteenlopende voorwaarden te hanteren.

Bij het opstellen van de beleidsregels is gezocht naar een goede balans tussen gebruiksvriendelijkheid voor inwoners en een werkbaar en rechtmatig kader voor inkomensconsulenten. Door de complexiteit van de wet- en regelgeving is het echter niet mogelijk om één document te maken dat beide doelen volledig dient. De regels zijn zo toegankelijk mogelijk geformuleerd voor inwoners, terwijl zij tegelijkertijd voldoende houvast bieden voor de uitvoering om hun werk zorgvuldig en rechtmatig te kunnen doen.

De wijze van berekenen van het inkomen en vermogen is voor elke regeling gelijk. In de paragrafen 2.4.1 en 2.4.3 staat uitgewerkt op welke wijze inkomen en vermogen worden berekend. Naar deze paragrafen wordt consequent verwezen in de andere regelingen via voetnoten. Kortom, er is juist wel sprake van eenduidig beleid.

Een uitzondering geldt voor het Kindpakket, waarvoor een inkomensgrens van 130% wordt gehanteerd. Stichting Leergeld WBO voert het Kindpakket uit en hanteert een inkomensgrens van 130% van de bijstandsnorm. Gezien de

Gemeentehuis Altena
Sportlaan 170
4286 ET Almkerk

Postbus 5
4286 ZG Almkerk

T (0183) 516100
E info@gemeenteAltena.nl

doelgroep (kinderen) en het belang van gelijke kansen voor ieder kind, subsidieert de gemeente het Kindpakket volledig.

Draagkracht berekening

U geeft aan de voorwaarden voor verstrekking en terugbetaling van bijzondere bijstand niet evenwichtig te vinden. Inwoners boven 120% van de bijstandsnorm vallen buiten de regeling, terwijl inwoners tot die grens verschillende vormen van ondersteuning kunnen krijgen. Hierdoor wordt de groep tussen 120% en 130% benadeeld. Hoewel de verruiming naar 120% als positief wordt gezien, wordt gevraagd om ook maatwerk te bieden voor de groep 120–130%. Daarnaast wordt betwijfeld of de draagkracht van inwoners boven 120% daadwerkelijk voldoende hoger is om de harde grens te rechtvaardigen.

De inkomensgrens van 120% van de bijstandsnorm garandeert dat de meest kwetsbare inwoners de noodzakelijke ondersteuning van de gemeente ontvangen. Deze grens sluit aan op het kader dat door de gemeenteraad is vastgesteld in de Verordening sociaal domein 2022. Uit het onderzoeksrapport van KWIZ (zie bijlage) blijkt dat een inkomensgrens van 120% voldoende is om de verschillende huishoudtypen een toereikend inkomen te bieden om rond te kunnen komen. In uw advies wordt genoemd dat een grens van 130% beter passend zou zijn. Naast dat dit niet blijkt uit het onderzoek van KWIZ, zou deze verhoging aanzienlijk meer financiële middelen vereisen. In de kadernota 2026 is geen extra budget opgenomen voor de uitvoering van het minimabeleid op basis van een verhoging van de inkomensgrens.

Onderzoeksbureau KWIZ heeft een ruwe schatting gemaakt van de meerkosten bij een verruiming van alle regelingen tot 130% van de bijstandsnorm met volledige bijdrage.

De geschatte meerkosten bedragen:

- Individuele inkomenstoeslag: €40.000 – €50.000 extra
- Collectieve zorgverzekering: circa €200.000 extra
- Activiteitenfonds: €60.000 – €75.000 extra

Wij nemen uw advies daarom niet over. Daarbij ligt het huidige bereik van de regelingen gemiddeld op ongeveer een derde van de doelgroep. Het is dus effectiever om in te zetten op het vergroten van het bereik binnen de inkomensgrens tot 120%, dan op het verbreden van de doelgroep.

Maatwerk blijft binnen het bestaande beleid mogelijk. Wanneer sprake is van bijzondere of schrijnende omstandigheden, kan op grond van artikel 16 van de Participatiewet alsnog bijzondere bijstand worden verstrekt.

Bijzondere bijstand om niet

U vraagt waarom bijzondere bijstand in principe als gift wordt verstrekt. U stelt dat na een jaar kan worden beoordeeld of terugbetaling mogelijk is, bijvoorbeeld wanneer iemand weer inkomen heeft uit werk. Strengere en efficiëntere terugbetalingsmogelijkheden zouden kunnen helpen om een bredere groep tot 130% van de bijstandsnorm te

ondersteunen. U ziet onduidelijkheid en ongelijkheid in de huidige regels en adviseert om meer uniformiteit te hanteren, bijvoorbeeld via een glijdende schaal voor draagkracht en terugbetaling.

De bijzondere bijstand is wettelijk bedoeld om te voorzien in noodzakelijke kosten die iemand niet uit het inkomen of vermogen kan betalen. Het uitgangspunt is dat deze kosten zich op korte termijn voordoen, waardoor snelle ondersteuning nodig is om te voorkomen dat inwoners (nog) grotere financiële problemen krijgen.

Het principe dat bijzondere bijstand "om niet" wordt verstrekt volgt uit de Participatiewet. Alleen wanneer de aard van de kosten zich daartoe leent (bijvoorbeeld bij duurzame gebruiksgoederen of waar redelijkerwijs terugbetaling verwacht mag worden), kan bijzondere bijstand in de vorm van een lening worden toegekend. De beoordeling vindt dus plaats op het moment van de aanvraag. Een herbeoordeling op een later moment, bijvoorbeeld na een jaar, past niet binnen het wettelijke kader en zou leiden tot onzekerheid bij inwoners en extra uitvoeringskosten.

De veronderstelling dat inwoners die op korte termijn te weinig inkomen hebben, na verloop van tijd wel kunnen terugbetalen, gaat in de praktijk vaak niet op. Bijzondere bijstand wordt juist verstrekt aan inwoners die structureel een laag inkomen hebben en voor wie de draagkracht ook op langere termijn beperkt blijft.

Kortom, de huidige werkwijze, waarin de vorm van de bijzondere bijstand (om niet of als lening) afhankelijk is van de aard van de kosten en de financiële situatie van de aanvrager op het moment van toekenning, sluit aan bij de wettelijke uitgangspunten en bij een uitvoerbare uitvoering.

Woonkostentoeslag

U adviseert bij de toekenning van woonkostentoeslag de eigen zorgcirkel mee te wegen, omdat verhuizing niet moet leiden tot het wegvallen van het sociale vangnet.

Bij de beoordeling van een aanvraag voor woonkostentoeslag wordt gekeken naar de individuele situatie van de aanvrager, waaronder de woonsituatie, de mogelijkheden om goedkoper te wonen. De eigen zorgcirkel en het sociale vangnet worden ook meegenomen in deze individuele beoordeling.

Krediethypotheek

U geeft aan dat de krediethypotheek per 1 januari 2023 niet meer afsluitbaar is, en dat artikelen met een verwijzing naar deze krediethypotheek dienen te worden aangepast.

In de Participatiewet is in Artikel 50 bepaald dat aan een huiseigenaar van een woning met overwaarde een geldlening kan worden verstrekt, waarbij een hypotheek wordt gevestigd. Dit artikel is ook weer opgenomen in de Participatiewet in Balans.

Paragraaf 2.4.1

U geeft aan het artikel 2.4.1 extra op leesbaarheid moet worden gecontroleerd, en dat inkomstenposten en onkosten niet door elkaar moeten worden gezet.

De opmerking over de leesbaarheid van artikel 2.4.1 nemen wij mee in de laatste aanpassingen van het document. We zullen het artikel nogmaals nalopen op helderheid en consistentie in de opbouw tussen inkomsten en onkosten.

U heeft de volgende vraag gesteld over een onderdeel in 2.4.1: Betekent dit dat een inwoner die bijzondere bijstand heeft gekregen, net voordat hij vanuit de algemene bijstand gaat werken, na 12 maanden werken alsnog getoetst wordt op draagkracht?

Het onderdeel dat gaat over inwoners die vanuit de algemene bijstand uitstromen naar werk is juist bedoeld om hen extra zekerheid te bieden. Gedurende het eerste jaar na uitstroom wordt geen draagkracht uit inkomen en vermogen verondersteld. Het uitgangspunt hierbij is werkhervatting stimuleren en financiële stabiliteit in de overgangperiode waarborgen.

Communicatie

U geeft aan dat laaggeletterde inwoners met een laag inkomen vaak niet weten dat zij recht hebben op regelingen. Daarom wordt gepleit voor een proactieve benadering via lokale partners, zoals VluchtelingenWerk, kerken en maatschappelijke organisaties, om het bereik en de effectiviteit van de regelingen te vergroten.

Een proactieve benadering is zeker van groot belang, mede gezien het relatief lage bereik van de minimaregelingen. Laaggeletterdheid speelt hierbij ongetwijfeld een rol. Na vaststelling van de nieuwe beleidsregels zal worden ingezet op het vergroten van het bereik waarbij effectieve communicatie richting kwetsbare doelgroepen zoals laaggeletterden specifiek aandacht krijgt.

Neem gerust contact met ons op

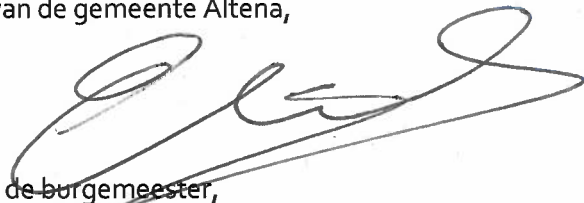
U kunt contact opnemen met Indra van der Valk via telefoonnummer 0183-516623 of via e-mailadres i.vandervalk@gemeentealtena.nl.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Altena,

de secretaris,
P.J.E. Breukers

de burgemeester,
drs. E.B.A. Lichtenberg MCM